

ما می‌خواهیم که غرس درخت، حفظ درخت و اهمیت‌دادن به درخت و گیاه و پوشش گیاهی در کشور بصورت یک عرف عمومی و یک

فرهنگ عمومی دریابد

مقام معظم رهبری ۱۳۹۷/۱۲/۱۵

مقدمه:

امروزه اثرات مثبت کاشت درخت و نهال و توسعه فضای سبز در تلطیف هوا، ترسیب گرد و غبار، تولید اکسیژن، ذخیره آب و جلوگیری از وقوع سیل، توسعه تفرجگاه‌ها و اکوتوریسم، پناهگاه حیات وحش و کاهش آلودگی‌های شیمیایی و صوتی و ... بر هیچ کس پوشیده نیست لیکن ضرورت توسعه پوشش گیاهی و ارتقاء سرانه فضای سبز، خصوصا پوشش جنگلی با توجه به آلودگی‌های ناشی از توسعه صنعتی بیش از پیش احساس می‌شود. بیش از ۸۰ درصد سرزمین ایران را منابع طبیعی به خود اختصاص داده است و از این رو برنامه‌ها و پروژه‌های منابع طبیعی و آبخیزداری کشور به علت پراکنش مکانی می‌تواند جمعیت بسیاری را شامل شده و نقش موثری در محرومیت زدایی داشته باشد. کاشت درختان مثمر و زینتی و زراعت چوب و گیاهان دارویی باعث ایجاد بستر مناسبی برای کارآفرینی و تولید ثروت و فراهم نمودن فرصت‌های جدید شغلی می‌شود که طی دهه اخیر اولویت اول ساحت‌های مختلف مدیریت کلان کشور از جمله حوزه امنیت ملی است.

معرفی پوشش:

"پوشش ملی ایران سرسبز" با بهره‌گیری از سند راهبردی و نظام افزار شجره با هدف احیا و تقویت محیط زیست مرتبط با "شهر، جنگل، روستا و هوا" به راهبرد حفظ امنیت زیستی کشور با تاکید بر مشارکت مردمی و مبتنی بر سه محور کارآفرینی، رفع استضعاف و قوی شدن طراحی و آغاز گردیده است تا تأکیدات و رهنمودهای فرهنگ سازانه رهبر معظم انقلاب و سیاست‌های کلی زیست محیطی ابلاغی را به رفتار فراگیر، همیشگی و مستمر دستگاه‌ها با نقش آفرینی جدی مردمی تبدیل نماید.

لذا در راستای تقویت فرهنگ خود اتکایی، تولید محوری و تحقق ایران قوی (و چشم انداز نهالکاری ۵۰۰ میلیونی، بیاد هر شهید ۱۰۰۰ درخت)، **نهضت سراسری درختکاری در قالب " پوشش ملی ایران سرسبز ، ایران قوی ؛ هر ایرانی یک درخت "** با اولویت مناطق محروم و کمتر توسعه یافته با تشکیل دبیرخانه مردمی همراه با هدایت و پشتیبانی تمامی دستگاههای ذیربط ملی و استانی، اجرایی خواهد شد.

اهداف پوشش :

- تقویت حوزه های زیست محیطی و منابع طبیعی از طریق توسعه سرانه فضای سبز؛
- تثبیت خاک و بیابان زدایی برای حفظ زیر ساختهای کشور و کاهش گرد و غبار؛
- بهره برداری از فضای های عمومی شهری و روستایی، فضاهای خانگی، مساجد، مراکز آموزشی، بوستان ها و ... در راستای غرس نهال؛
- کار آفرینی و تولید ثروت، کمک به محرومیت زدایی و معیشت روستاهای کمتر توسعه یافته از طریق اقتصاد منابع طبیعی؛
- دیپلماسی فعال فرهنگ سازی و آگاه سازی مردم و تربیت زیست محیطی نوجوانان و جوانان برای حفظ امنیت زیستی کشور؛
- ایجاد عزم ملی بر احیای منابع طبیعی و ارتقای نقش مردم و گروه های جهادی در توسعه نهالکاری و جنگلها و مراقبت و نگهداری بعدی آن؛
- ایجاد شور و نشاط اجتماعی از طریق جلب مشارکت حداکثری آحاد مردم عزیز به منزله جلوه ای از همبستگی و وفاق ملی؛

ضرورت و اهمیت موضوع :

- ✓ هر هکتار جنگل سالانه ۵۰۰ تا ۲۵۰۰ متر مکعب آب در سفره آب زیر زمینی نفوذ می دهد.
- ✓ هر هکتار جنگل سالانه اکسیژن ۱۰ نفر را تامین می کند.
- ✓ جلوگیری از فرسایش خاک؛ هر هکتار جنگل سالانه بیش از ۲ تن از فرسایش خاک می کاهد.
- ✓ هر هکتار جنگل سالانه ۶۸ تن گردوغبار را رسوب می دهد.
- ✓ هر هکتار جنگل سالانه ۸۰ تن کربن را در خود ترسیب می کند.
- ✓ خاصیت گرده افشانی جنگل.
- ✓ خاصیت دید و جلوه بصری و تفرجگاهی جنگل و....
- ✓ کارکرد اقتصادی جنگل و درخت که فروش چوب و درختان مثمر است.

برنامه مدیریتی:

تشکیل دبیرخانه برای هماهنگی اجرای برنامه:

دبیرخانه مردمی پویش با مسئولیت گروه‌های مردمی جهت فرهنگ سازی، ایجاد بسیج همگانی، جلب مشارکت عمومی و ظرفیت جهادی و ... تشکیل می‌گردد و هر ساله در تعامل با دستگاه‌های دولتی و حاکمیتی بعنوان نهادهای راهبر و پشتیبان، مقدمات به میدان آوردن مردم و نظارت بر حسن اجرای اقدامات انجام شده در پویش در طول سال را فراهم می‌سازد.

دبیرخانه سازمانی و مرکزی پویش ملی ایران سبز در سطح ملی (با توجه به اینکه موضوع توسعه جنگل و جنگل کاری، تامین نهال و درختکاری از وظایف اصلی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری می‌باشد) در دفتر آموزش، ترویج و مشارکت مردمی سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور و در سطح استان‌ها نیز در ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری تشکیل می‌گردد و مسئولیت تدوین برنامه عملیاتی و ارائه شیوه نامه اجرایی پویش و همچنین هماهنگی نهادها و سازمان‌ها از طریق رابطین و مدیران معرفی شده پویش در هر دستگاه را بر عهده خواهد داشت .

هریک از دستگاه‌های مشارکت‌کننده، باهماهنگی دبیرخانه مرکزی پویش ضمن ابلاغ این شیوه‌نامه، فعالیت‌های تخصصی دستگاه‌های تابعه استانی را برای اجرا ابلاغ خواهند نمود.

" کمیته راهبری و برنامه ریزی پویش " متشکل از اعضا و دستگاه‌های اصلی و فعال پویش شامل ؛

سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور، سازمان تحقیقات وزارت جهادکشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست کشور، معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری، وزارت آموزش و پرورش، سازمان بسیج سازندگی، سازمان صدا و سیما، ستاد عالی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های وزارت کشور، ستادکل نیروهای مسلح، دبیرخانه مردمی پویش، وزارت ورزش و جوانان و سازمان بوستانها و فضای سبز شهرداری تهران (دبیر قرارگاه عملیاتی پویش در تهران بزرگ)

" کمیته رسانه و تولید محتوا " نیز به ریاست موسسه آموزش و ترویج سازمان تحقیقات کشاورزی و دبیری روابط عمومی سازمان جنگل‌ها و عضویت نمایندگان سازمان صدا و سیما، سازمان حفاظت محیط زیست و دبیرخانه مردمی تشکیل می‌گردد.

دبیرخانه‌های استانی نیز با حضور مدیران استانی متناظر دستگاه‌های ملی (مدیران کل محترم منابع طبیعی و آبخیزداری، دفاتر امور روستایی و شوراهای استانداری‌های سراسر کشور و ...) شکل می‌گیرد.

در کلانشهرهایی مانند: تبریز، اصفهان، شیراز، کرج و ... تشکیل قرارگاه عملیاتی پویش بر عهده شهرداری‌های مربوطه خواهد بود.

نظارت بر اجرای برنامه :

نظارت بر اجرای مناسب عملیات نهال کاری توسط کارشناسان منابع طبیعی انجام می گردد و کمک ها و هدایت های فنی و تخصصی به گروه های مشارکت کننده ارائه داده خواهد شد .

رصد و پایش :

دبیرخانه های استانی؛ مسئولیت رصد و پایش اقدامات، برنامه‌ها، بررسی پیشنهادهای ارائه شده، ایجاد هماهنگی بین گروه‌ها و دستگاه‌های مشارکت کننده، ابلاغ و پیگیری اجرای مصوبات جلسات، جمع‌بندی و انتشار گزارشات عملکردی و ارائه پیوست کامل رسانه ای شامل (عکس، ویدئو و ...) از فرایند اجرایی و مشارکت مردم در اجرایی شدن پروژه را عهده دار خواهند بود.

پایش برنامه از طریق ثبت نقشه ها و اطلاعات رقومی و جداول توصیفی در سامانه مکان محور سازمان جنگل‌ها، مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. این اطلاعات علاوه بر نقشه های مکان محور دارای اطلاعات مربوط به عملیات اجرایی شامل نوع گونه، تعداد نهال کاشته شده، مشخصات مجری عملیات، نحوه نگهداری و نحوه بهره برداری می باشد.

اولویت های مکانی:

اولویتهای مکانی که بر اساس بررسی های سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور و همپوشانی لایه های اطلاعاتی مربوط به مناطق محروم و کمتر توسعه یافته حاصل گردیده عبارتند از :

- مناطق اکولوژیک رویشی و جنگل های آسیب دیده
- فضاهای پادگان ها، بیمارستان‌ها، دانشگاه‌ها، مدارس و اماکن ورزشی
- کارخانجات و شهرک‌های صنعتی
- بوستانهای روستایی و اطراف روستاها به ویژه مناطق محروم
- مسیرها و محورهای تفریحی، گردشگری و کوهپیمایی و ..
- بیابان‌ها، مزارع و باغات
- حاشیه جاده ها، راه ها و کمر بند سبز شهر ها
- فضاهای خالی و بلا استفاده قابل کاشت در همه سازمان ها و ادارات درون و برون شهری وفق مقررات و قوانین موضوعه در آن دستگاه

اولویت گروه های مشارکت کننده:

- بنیاد علوی، سازمان اوقاف و امور خیریه، سازمان تبلیغات اسلامی، بنیاد شهید و امور ایثارگران، وزارت جهاد کشاورزی، ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره)،
- سمن‌ها، گروه‌های مردم نهاد و جهادی؛
- گروه‌های نظامی و انتظامی (ارتش، سپاه، بسیج)؛
- سازمانهای جهاد کشاورزی، شهرداری‌ها؛ دهیاری‌ها؛ شوراهای شهر و روستا؛
- طلاب، دانش آموزان، دانشجویان، مساجد و پایگاه های بسیج، کانون های فرهنگی و هنری و خانواده معظم شهدا و ایثارگران؛
- وزارت‌خانه‌ها، دستگاه‌ها و نهادها ؛
- اساتید حوزه و دانشگاه، نخبگان فرهنگی و اجتماعی و ... ؛

اولویت تعیین گونه:

- گونه های بومی (بذر و نهال و قلمه)
- گونه های مقاوم و سازگار با اقلیم
- گونه های اقتصادی و قابل بهره برداری (مثمر، زراعت چوب و صنعتی)
- گونه های چند منظوره که با محصولات دارویی؛ خوراکی و یا ایجاد جاذبه های اکوتوریسم و تفرج مورد کاشت قرار می‌گیرند.
- بذرکاری و تبدیل دیم‌زار کم‌بازده به مراتع دست‌کاشت

فرایندهای تامین نهال :

- شناسایی نهالستان های مورد تایید سازمان جنگل، مراتع و آبخیزداری در راستای تامین نهال سالم، ایمن و گواهی شده.
- تعامل با معاونت امور باغبانی جهاد کشاورزی در راستای پیشبرد صحیح امور مرتبط با انتخاب گونه نهال مطلوب برای منطقه هدف.
- پس از مشخص شدن فضا و عرصه های کاشت، نهال مورد نیاز هر یک از مشارکت کنندگان از سوی ادارات منابع طبیعی شهرستانی سازمان جنگلها از طریق مخازنی که در اطراف هر شهر وجود دارد، تامین خواهد شد.
- در صورت انجام نهالکاری در عرصه های تعیین شده از سوی سازمان جنگلها ؛ تامین نهال، گوده کنی و شرایط لازم برای مشارکت مردمی توسط ادارات منابع طبیعی فراهم خواهد آمد.

الزامات اجرایی:

- تمامی مناطق تعیین شده باید مکان محور و دارای نقشه رقومی باشند
- مناطق پیش بینی شده باید با اولویت مناطق محروم و کمتر توسعه یافته باشد
- مناطق اجرایی باید بر اساس اصول علمی و شاخص های فنی سازمان جنگل ها تعیین و معرفی شود.
- گونه های نهال متناسب با هر منطقه در ابتدای هر سال به تفکیک مشخص و اعلام شود

منابع مالی اجرای پویش:

عمده منابع اجرا توسط خیرین و کمک های مردمی، جذب حامیان مالی، از محل بودجه تبلیغات بانک ها و مسئولیت اجتماعی دستگاه های اجرایی تأمین خواهد شد.

نکات ضروری:

- ۱- زمان اجرای پویش و نهالکاری هر ساله از آغاز فصل بارش در آذرماه و تداوم آن تا هفته منابع طبیعی در اسفندماه و اردیبهشت سال بعد متناسب با اقلیم و شرایط آب و هوایی هر منطقه، خواهد بود.
- ۲- عملیات نهال کاری که توسط گروه ها و دستگاه های عضو شبکه شجره انجام می شود شامل تمامی مراحل کاشت، مراقبت نگهداری، آبیاری و بهره برداری خواهد بود و مراقبت و نگهداری از نهال های کاشته شده به عهده مشارکت کنندگان خواهد بود.
- ۳- ضوابط، مقررات و قوانین موضوعی مربوط به قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع بر نحوه اجرای طرح ها و شیوه های بهره برداری از درختان و زمین های زیر کشت رفته حاکم خواهد بود.
- ۴- نمایندگان کلیه دستگاه های اجرایی عضو پویش ضمن هماهنگی برای مشارکت مقامات و کارکنان ذیربط در کاشت درختان در صورت امکان در خصوص تهیه نهال نیز همکاری لازم را به عمل خواهند آورد.
- ۵- فرهنگ سازی در خصوص اهمیت کاشت و نگهداری از گیاهان و درختان مبتنی بر علم و دانش و ابتکارات ویژه از راهبردهای اصلی این حرکت می باشد.
- ۶- مسئولیت نظارت بر حسن اجرای پویش و کاشت صحیح نهال و جلوگیری از خشک شدن برعهده اداره کل منابع طبیعی هر استان می باشد.

« اهم برنامه‌ها و اقدامات اجرایی »

الف - در سطح ملی:

- لزوم برگزاری جلسات جداگانه کارشناسی با هریک از دستگاهها و مراجع ذیربط توسط سازمان جنگلها جهت هماهنگی های اجرایی و مشخص نمودن نحوه بهره‌گیری از ظرفیت هر دستگاه در تحقق اهداف پویش.
- تقسیم کار ملی و مشخص نمودن تعهدات هریک از اعضا برای نقش آفرینی قویتر در پویش.
- راه اندازی دبیرخانه پویش بصورت جداگانه در سطح هر دستگاه برای جلب مشارکت خودجوش مقامات، مدیران، کارکنان و ادارات تابعه کشوری و استانی به فراخور شرایط و ظرفیت سازمانی.
- برنامه‌ریزی و زمان بندی حضور تدریجی مدیران و کارکنان محترم دستگاههای عضو پویش برای مشارکت همگام با مردم جهت کاشت نهال در عرصه‌های مشخص شده از ابتدا تا پایان فصل نهال کاری همراه با پوشش رسانه‌ای لازم.
- برنامه‌ریزی و زمان بندی جهت امکان مشارکت فرماندهان محترم نیروهای مسلح برای نهالکاری در عرصه پادگان ها همراه با یگان ها و نیروهای تابعه و پوشش خبری و رسانه ای به منظور الگوسازی و ترغیب عمومی.
- ضرورت مکاتبه هریک از دستگاههای اجرایی پویش با ادارات و مراجع تابعه استانی جهت ابلاغ مصوبات دبیرخانه مرکزی و درخواست حضور فعالانه و همکاری موثر با دبیرخانه های استانی پویش.
- فرهنگ سازی و ترویج فرهنگ درختکاری با استفاده از ظرفیت های موجود در دستگاه های متولی امر فرهنگ جامعه مانند؛ آموزش و پرورش، صدا و سیما، فرهنگ و ارشاد اسلامی و ... .
- تهیه محتوا و بسته های آموزشی برای کاشت و مراقبت از نهال توسط کمیته رسانه و تولید محتوا.
- بهره‌گیری از ظرفیت شبکه دانش آموزی شاد برای اطلاع رسانی و انعکاس محتوای ترویجی پویش.
- استفاده از ظرفیت بیش از ۱۱۰ هزار مدرسه و اردوگاه جهت مشارکت فعال در نهضت سراسری نهالکاری با همکاری ۴ تشکل دانش آموزی کشوری.
- ضرورت انجام مکاتبه دستگاههای عضو پویش با دبیرخانه مرکزی جهت معرفی نمایندگان استانی خود، اعلام تعداد نهال مورد نیاز و فضاهای مورد نظر برای کاشت نهال .
- اطلاع رسانی و برنامه ریزی لازم به منظور امکان مشارکت و همراهی موثر و فعال تمامی مقامات، مدیران و کارکنان محترم سازمانها در این رویداد ارزنده ملی همگام با مردم شریف ایران به تاسی و تبعیت از مقام معظم رهبری (مد ظله العالی).
- شهرداری ها و سایر سازمانهای مرتبط پس از کاشت نهال اقدامات مربوط به نگهداری مانند آبیاری، سم پاشی و مراقبت را انجام خواهند داد.
- استفاده از ظرفیت اردوهای یکروزه برای کمک به کاشت درخت.

ب - در سطح استانی:

راه اندازی دبیرخانه استانی پویش در اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان؛

- تدوین شیوه نامه اجرایی و برنامه عملیاتی استانی پویش؛
- طراحی و راه اندازی سامانه متمرکز جهت اطلاع رسانی و پیش بینی الزامات کار و شرایط مناسب در بستر سامانه منابع طبیعی استان جهت امکان ثبت و پایش اقدامات، امکان رصد هوشمند اقدامات پویش و نظارت مراحل پیشرفت کار، بارگذاری بسته های آموزشی مورد نیاز، ذکر گونه های مناسب نهال و عرصه های مکانی تعیین شده، امکان ثبت نام داوطلبین حقوقی، گروهی و ... برای اعلام میزان و نحوه مشارکت در پویش و ... ؛
- احصاء اقدامات و گام های اجرایی مورد نیاز پویش در مراحل مختلف؛ تولید و تامین نهال، کاشت نهال و لوازم ضروری برای مواردی از قبیل حفر گوده و ... ، نحوه آبیاری، موضوع مهم مراقبت و نگهداشت مناسب و پایدار جهت جلوگیری از خشک شدن نهال؛
- احصاء ظرفیت های استانی اعم از اداری و مردمی و تقسیم کار بین دستگاه های ذیربط استانی و مشخص نمودن نحوه مشارکت هر دستگاه و متولی هر اقدام (ترویج و فرهنگ سازی، تولید بذر و نهال، کاشت نهال، آبیاری، نگهداری، تامین تجهیزات مربوطه، مشارکت در هزینه های مالی و ...) ؛
- احصاء شیوه های متنوع خلاقانه و جذاب بسیج همگانی و ایجاد شور و هیجان برای ترغیب عمومی جهت حضور و مشارکت فعالانه آحاد مردم عزیز شهر و روستا در پویش؛
- امکان مشخص شدن یک نماینده و متولی امر در سطح هریک از دستگاه های ذیربط استانی جهت فعال سازی و بکارگیری ظرفیت دستگاه و اهتمام وجدیت بیشتر نسبت به موضوع؛
- تعیین عرصه های قابل استفاده برای نهالکاری و ظرفیت های مربوط به آن از قبیل؛ عرصه پادگان ها (به همراه نیروی انسانی پرتلاش مربوطه)، عرصه امام زادگان شریف و بقاع متبرکه، اماکن مختلف ورزشی (و ورزشکاران غیور)، فضای بیمارستانها (و کارکنان تلاشگر شبکه بهداشت)، مساجد و مصلی های نماز جمعه (و روحانیون و ائمه معزز جمعه و جماعات، نمازگزاران محترم، اعضای جوان کانون های فرهنگی هنری مساجد، هیئت های مذهبی)، ظرفیت عظیم شهرداریها و دهیاریها، عرصه پایانه های مسافربری، فضای ایستگاه های راه آهن و فرودگاه ها، عرصه اردوگاه ها و کانون های فرهنگی تربیتی و ظرفیت بی بدیل مدارس (و فرهنگیان زحمتکش، دانش آموزان و اولیاء ارجمند)، و ... .
- مشخص کردن گونه های غیر مضر و مثمر نهال (از نظر جلوگیری از ایجاد سیل، فرسایش خاک و رانش زمین، تولید اکسیژن و تلطیف هوا یا دادن میوه یا داشتن بهره اقتصادی و کاربری در صنایع چوب یا حداقل ایجاد سایه و جلوه زیبای بصری و ...) متناسب با شرایط اقلیمی مناطق؛
- تهیه نهال و امکانات غرس نهال (بیل ، کلنگ، آبیاری در هنگام کاشت) توسط دبیرخانه های استانی.
- آسیب های احتمالی و چالش های پیش رو اجرای طرح و پیش بینی راهکارهای مقابله و پیشگیری؛

فرایند اجرایی برنامه

زمان‌بندی اجرای طرح

ردیف	زمان و بازه	فعالیت و شرح فعالیت	دستگاه مسئول و همکار
۱.	فروردین تا خردادماه هر سال	تعیین سیاست‌های سالانه در فرهنگ‌سازی و هم‌افزایی	سازمان محیط زیست سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری سازمان هواشناسی کشور
۲.	نیمه اول سال	برآورد تامین نهال و بذر جنگلی مثمر و غیر مثمر و تامین نهال گونه‌های باغی بارگذاری نقشه‌های مناطق اجرایی بر روی سامانه مکان محور سازمان جنگل‌ها و مراتع بررسی و تصویب برنامه‌ها و میزان نیازهای نهال و بذر توسط دبیرخانه	سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری
۳.	نیمه اول سال منتهی به هفته شهریورماه	برگزاری اجلاسیه سالانه و آغاز فعالیت‌های پویش با همه ظرفیت‌های حاکمیتی و مردمی معرفی افراد جدید (مدیران و کارشناسان، نخبگان و خبرگان و افراد مرجع تشکل‌ها) ابلاغ برنامه دستگاه‌های عضو به دبیرخانه استانی	کلیه دستگاه‌ها
۴.	مهرماه	تشکیل دبیرخانه پویش و برگزاری جلسات	ستادهای استانی و شهرستانی
۵.	آبان تا اردیبهشت	انجام عملیات نهال کاری با شروع اولین بارش	کلیه دستگاه‌ها و گروه‌های مردمی
۶.	آبان تا اردیبهشت	آموزش و اجرا، نظارت، هدایت فنی، پایش عملیات محدوده‌های اجرایی، تهیه گزارش‌های عملکردی	ستادهای استانی و شهرستانی
۷.	۱۵ تا ۲۲ اسفندماه	بزرگداشت هفته درخت‌کاری و روز شهید و نامگذاری و اجرای برنامه‌های هر روز وفق پیش‌بینی انجام شده	رسانه ملی و دستگاه‌های همکار
۸.	خردادماه	ارزیابی جامع پویش و ارائه طرح اقدامات اصلاحی	سازمان جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری
۹.	اردیبهشت تا آبان	نگهداشت و مراقبت از درختان و طراحی فضای نشاط	کلیه دستگاه‌ها و گروه‌های مردمی